

42

ГЛАСНИК

ДРУШТВА КОНЗЕРВАТОРА СРБИЈЕ

ГЛАСНИК

ДРУШТВА КОНЗЕРВАТОРА СРБИЈЕ

Београд, 2018.

42

Гласник Друштва конзерватора Србије

glasnikdks@gmail.com

УРЕДНИК

др Марина Нешковић

СЕКРЕТАР

др Марина Павловић

РЕДАКЦИЈА

др Невена Дебљовић Ристић

Ненад Лајбеншпергер

др Светлана Пејић

др Даница Поповић

Нада Живковић

Марина Бунарџић

Илустрација на предњим корицама: Голубац – горњи град, М. Митић, 2017. године.

Илустрација на задњим корицама: Голубачки град, цртеж А. Дерока.

Београд, 2018.

САДРЖАЈ

КУЛТУРНА БАШТИНА И ДРУШТВО

СРБИЈА У ЕВРОПСКОЈ ГОДИНИ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

<i>Вишња Кисић</i> Европска година културног наслеђа – симбол сарадње, дељења и инспирација.....	13
• Берлински позив на акцију – културно наслеђе за будућност Европе.....	16
<i>Славица Вујовић, Бранислав Милићевић</i> Тврђава Бач – нуклеус пројекта <i>Векови Бача</i> , где се прошлост и будућност сусрећу и деле вредности	20
<i>Александра Лукић, Јелена Стиризовић,</i> Пројекат санације и реконструкције Павиљона „Књаз Милош” у Аранђеловцу	25
<i>Ирина Субојић</i> Каталог Државне уметничке колекције Дворског комплекса на Дедињу	29
<hr/>	
<i>Маја Ђорђевић</i> Управљање стећцима – добром уписаним на Листу светске баштине.....	32
<i>Слободанка Перовић</i> Први документ о раду конзерватора у оквиру Хабзбуршке монархије.....	37
• Делокруг рада конзерватора за проналажење и одржавање непокретних споменика културе	39
<i>Бранислав Бранковић</i> Базилика Сен Дени – изузетно градилиште за изузетан објекат	43
ПОГЛЕДИ И МИШЉЕЊА	
<i>Александра Давидов Темерински</i> О професионализму и одговорности	53
<i>Миладин Лукић</i> Манастир Градац – од Венецијанске повеље до самовоље	57
<i>Оливера Кандић</i> „Стручна конзервација” живописа у Богородичиној цркви Манастира Градац	63
<i>Маја Ђорђевић</i> Две белешке о светском наслеђу у Турској.....	65
<i>Гордана Мишировић</i> Вила заборављене Енглескиње у Бањи Ковиљачи	68

ИСТРАЖИВАЊЕ И ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

<i>Марина Бунарџић</i> Археолошка истраживања Тврђаве Голубац од 2014. до 2018. године	75
<i>Радован Бунарџић</i> Клиса, Лединци – рушевине манастирске цркве	87
<i>Невена Дебљовић Ристић</i> Трпезарија Св. Саве у Студеници – санација кровних конструкција.....	97
<i>Светлана Бакић</i> Обнова Римокатоличке цркве Узнесења Блажене Девике Марије у Бечеју.....	102
<i>Милка Крстићвојевић</i> Реконструкција Цркве Успења Пресвете Богородице у Липолисту.....	109
<i>Слободан Радовановић, Ђорђе Милосављевић</i> Аустријско војно купатило у Тивту – методологија и процес демонтаже и дислокације	114
<i>Весна Каравида, Жељко Појов</i> Трговинско-индустријска комора у Зрењанину	122
<i>Бојан Којичић</i> Дворац Нојхаузен у Српској Црњи	129
<i>Драјана Шијак</i> Житни магацин и Котарка у Новом Милошеву – обнова и ревитализација	131
<i>Жижка Стојичић Драјићевић</i> Воденице на Горњодушничкој реци	138
<i>Милица М. Лукић</i> Воденице и ваљарице на заштићеном подручју реке Сопотнице код Пријепоља	143
<i>Ђорђе Мамула</i> Опис Шапца из 1915. године у Дневнику Луја Л. Томсона.....	150
<i>Анија В. Марковић</i> Претходна истраживања спомен-обележја у општинама Мало Црниће, Жабари и Жагубица	152
<i>Бранислав Милић</i> Спомен палим добровољцима Ченте за ослобођење и уједињење целог Српства	159
<i>Сйоменка Урошевић, Бранислав Милић</i> Споменик погинулим црвеноармејцима на Железничкој станици „Фабрика” у Зрењанину	163
<i>Зорица Ј. Марковић</i> Иконостас у Цркви Св. пророка Илије у Меховинама.....	166
<i>Зорана Ђорђевић</i> Неинвазиони приступ конзервацији и рестаурацији иконе Св. Сийригона	173
<i>Оливера Брдарић</i> Фонд слика Галерије „Сава Шумановић” у систему превентивне заштите	177

Даниела Пејовић
Оркестрион *Kleretař Prague* у Музеју науке и технике – дилеме функционалне конзервације 185

Слободанка Шибалић
Пут штампарске машине *Nebiolo Export Societa Augusta* од Торина,
преко Грчке, до Музеја науке и технике..... 189

Универзитетска настава

Нега Џомбић, Ненад Шекуларац
Пројекти заштитних конструкција изнад археолошких остатака
локалитета Феликс Ромулијана – Гамзиград 194

АКТИВНОСТИ ДРУШТВА КОНЗЕРВАТОРА СРБИЈЕ

Алекса Цијановић, Гордана Мићковић
Обележавање Дана Друштва конзерватора Србије – 22. фебруар 2018. године 205

Весна Мркић, Сања Кесић Рисџић
Редовна годишња скупштина Друштва конзерватора Србије 2018. године
у Сремским Карловцима 210

Данијела Младеновић
РаД Секције архитектата у 2018. години..... 214

Сања Кесић Рисџић
РаД Секције историчара уметности Друштва конзерватора Србије у 2018. години..... 215

Јелена Муњић
РаД Секције етнолога ДКС у 2018. години..... 216

Ненад Лајбенићерић
РаД Секције историчара ДКС током 2018. године 218

Десимир Тановић
Извештај о раду Секције конзерватора-рестауратора у 2018. години..... 219

Јелена Божић
РаД Правне секције Друштва конзерватора Србије у 2018. години..... 219

Снежана Нејовановић
РаД Секције фотографа Друштва конзерватора Србије у 2018. години 221

КОНФЕРЕНЦИЈЕ, СКУПОВИ, УСАВРШАВАЊЕ

Миша Ракоција
Међународни симпозијум византолога
Ниси и Византија XVII – „Обнова Византије на Балкану 1018. године“ 225

Ана Конџић, Ренајта Јагрешин Милић, Раге Мрљеш
Међународна летња школа о културном пејзажу и очувању наслеђа, Лизори, Италија 227

<i>Ана Пејровић</i> Четврта међународна летња школа „Улога институција културе у управљању и заштити историјских градова” - Лублин, јул 2018.	231
<i>Гордана Каровић</i> Пета конференција Европске мреже речних музеја	234
<i>Маја Ђорђевић, Невена Дебљовић Ристић</i> Радионица „Израда плана управљања за Манастир Студеницу“	238
<i>Снежана Пејров</i> Радионица „Превентивна конзервација архивске грађе и регистратурског материјала“	241
<i>Ена Такач</i> Трибина посвећена академику професору Александру Дероку (1894-1988)	242
ПРИКАЗИ	
Представљање књиге „Уметничко наслеђе српског народа на Косову и Метохији – историја, идентитет, угроженост, заштита“	247
<i>Горан Бабић</i> Приказ едиције „Корени”	251
<i>Дејан Живић</i> Нада Бењоци, „Археолошки локалитети зрењанинског подручја“	255
<i>Гроздана Миленков</i> Група аутора, „Банатски Брестовац: културни идентитет и континуитет“	256
<i>Гроздана Миленков</i> Никола Влајић, „Куће и људи – водич кроз културну историју града Панчева“	258
<i>Сања Кесић Ристић</i> Радиша Жикић, „Конзерваторско-рестаураторски радови на фрескама у Спасовој цркви Манастира Жиче“	259
<i>Радиша Жикић</i> Милодарка Коцев, „Конзерваторско-рестаураторски радови на иконостасу Цркве Светих апостола Петра и Павла у Топчидеру“	261
<i>Јован Панић</i> Група аутора, „Милорад Медич (1926–1999): живот и дело“	263
<i>Mirjana Repanić Braun</i> Žužana Korhéc Pap, „Budimski slikar Franc Ksaver Falkoner“	264
<i>Александра Давидов Темерински</i> Византија и дигиталне презентације – приказ изложбе	266
<i>Ана Сибиновић</i> Изложба „Црквена порта у Вранићу“	269
<i>Милан Гулић</i> Изложба „Дунав у Србији – путовање кроз техничке музеје“	270

<i>Бојдан Јањушевић</i> Изложба и каталог „Јанош Пањи, градитељ Великог Бечкерека”	272
<i>Ана Сибинковић, Слађана Милојевић</i> Едукативни пројекат Завода за заштиту споменика културе града Београда „Наслеђе за децу” у 2018. години.....	274
ТРИБИНА ПОСВЕЋЕНА АЛЕКСАНДРУ ДЕРОКУ	
<i>Мирјана Ројтер Блајојевић, Марко Николић, Ена Такач</i> Допринос Александра Дерока развоју наставе у области историје националне архитектуре	281
<i>Марина Нешковић</i> Рад Александра Дерока на истраживању и заштити градитељског наслеђа.....	290
<i>Ђорђе Манграјца</i> Основни принципи обликовања и разумевања сакралне архитектуре Александра Дерока.....	299
<i>Милан Појагодић</i> „Случај г. Дерока” или биографска цртица као увод у науку о баштини.....	308
<i>Марија Вуковић Лазар</i> Мала сведочанства великих пријатељстава или како смо „ми словенски ђаци” желели да њроменимо свети.....	313
ПОРТРЕТ КОНЗЕРВАТОРА	
Донка Станчић	323
ЗАПИСИ КОНЗЕРВАТОРА	
<i>Бранка Кнежевић</i> Сећање на прву посету Манастиру Крепичевцу пре пола столећа	329
ВЕСТИ	33
IN MEMORIAM	
Нада Бењоцки (1952–2018) - Бранислав Милић	337
О АУТОРИМА.....	339
УПУТСТВО САРАДНИЦИМА	343
АКТИВНОСТИ ДКС ПОДРЖАВАЈУ	347

Ана Конџић, Рената Јадрешин Милић, Раге Мрљеш

МЕЂУНАРОДНА ЛЕТЊА ШКОЛА О КУЛТУРНОМ ПЕЈЗАЖУ И ОЧУВАЊУ НАСЛЕЂА, ЛИЗОРИ, ИТАЛИЈА

Сл. 1 Лизори данас, 2017 (колекција Фондације Антонио Менегети).

У јуну 2018. године, у месту Лизори¹ (*Lizzori*) у Италији, организована је едукативна радионица „Међународна летња школа о културном пејзажу и очувању наслеђа“, с практичним и теоријским модулима. Пројекат је организовао ИНТБАУ Италија, огранак ИНТБАУ (*INTBAU*)² платформе која промовише очување архитектонског наслеђа и подржава традицију локалног карактера ради стварања бољег места за живот. Програм ове међународне школе подржан је од стране италијанског министарства културе и туризма³, Универзитета у Перуђи⁴, Политехнике у Милану⁵, Фондације Анто-

нио Менегети за научна и хуманистичка истраживања⁶. Такође, програм је званично уврштен међу догађаје Европске године културног наслеђа 2018.⁷ Пројектом су руководили стручњаци из области заштите наслеђа и дигитализације: Ђузепе Аморузо (*Giuseppe Amoroso*) с Политехнике у Милану, Фабио Бјанкони и Марко Филипучи (*Fabio Bianconi, Marco Filippucci*) с Универзитета у Перуђи, Андреа Манти (*Andrea Manti*) с Универзитета Ређо ди Калабрија⁸, Рената Јадрешин Милић с Архитектонског факултета Универзитета у Београду и *Unitec Institute of Technology, Auckland, New Zealand*.

¹ Назив Лизори је кованица, настала пре око 40 година, додељена засеоку у општини Кампело сул Клитуно (*Campello sul Clituno*) у округу Перуђа. Место је у прошлости било одмориште и уточиште многим јединицама царског Рима. У средњем веку формирана је структура Лизорија коју данас препознајемо – насеље омеђено зидовима, троугаоно утврђење терасасте структуре, с резиденцијалним здањима у паралелним улицама и главном, донжон кулом на највишој тачки утврђења (Сл.1). Седамдесетих година XX века Лизори је, занемарен и напуштен, представљао само гомилу рушевина. Италијански уметник Антонио Менегети (*Antonio Meneghetti*) препознао је културни значај и идентитет насеља старог око 2.700 година и започео процес његове реконструкције. У сарадњи с групом инжењера, архитеката и занатлија опоравио је Лизори, вративши му историјску и архитектонску драгоценост. С временом је тај простор постао уметничка, културна и образовна лабораторија. Данас Лизори припада појединцима или фондацијама који деле исту идеју – о томе колико Лизори значи за културну разноликост Италије и Умбрије. Пројекат „А за Лизори“ (*An A for Lizzori*) подстакнут је од стране Фондације за научнике и хуманистичка истраживања Антонио Менегети. Фондација пружа подршку културним, забавним, научним и уметничким догађајима који би довели до поновног активирања овог простора.

² Организација ИНТБАУ (*INTBAU*) основана је 2001. године. Окупља појединце и институције који креирају и стварају око идеје и делатности на пољу истраживања, проучавања, одржавања и очувања архитектонског наслеђа. Данас ИНТБАУ броји око 6.000 чланова у преко 100 земаља света. У јуну је формирана ИНТБАУ Србија, чија ће мисија и задаци бити дефинисани током 2019. године. Више информација на: <http://www.intbau.org>

³ *Ministero dei Beni e delle Attività Culturali e del Turismo*.

⁴ *Università degli Studi di Perugia*.

⁵ *Politecnico di Milano*.

⁶ *Fondazione di Ricerca Scientifica e Umanistica Antonio Meneghetti*.

⁷ *European Year of Cultural Heritage 2018*.

⁸ *Università degli Studi Mediterranea di Reggio Calabria*.

Сл. 2 Студио, јун 2018 (Матија Бертинели).

Ова међународна летња школа замишљена је као осмодневни скуп намењен студентима мастер и докторских академских студија, као и стручњацима из области заштите наслеђа, с циљем да им кроз практичне и теоријске модуле укаже на важност дигиталног документовања као вида превентивне заштите непокретног културног наслеђа (Сл. 2). Кључно питање односи се на интеграцију различитих метода истраживања наслеђа и њихову позицију у процесу дигиталне документације.

У Унесковим *Прейорукама за историјске урбане пејзаже* из 2011. године наводи се: „Алати знања и планирања треба да помогну у заштити интегритета и аутентичности свих атрибута урбаног наслеђа. Они, такође, треба да препознају и укажу на културни значај и различитости, и омогуће праћење промена у циљу побољшања квалитета живота и урбаног простора. Ови алати би требало да укључе сву документацију, као и да изразе културне и природне карактеристике наслеђа. Наслеђе, друштвена и животна средина, треба да подрже и олакшају процесе у оквиру одрживог развоја.“⁹

Методолошки напредак технике 3Д моделовања у циљу што једноставније визуелизације и графичке транскрипције на 2Д план данас представља нове начине презентовања архитектонског наслеђа. У процесу визуелне транскрипције засноване на употреби дигиталних алата цртеж се измешта из свог традиционалног положаја дефинисаног графиком израза и свести о знаку; 3Д моделинг алати превазилазе графику и цртеж постаје вишеструко скаларан модел који садржи све могуће погледе и начине презентовања историјске грађевине.¹⁰

Међународне повеље наглашавају значај документације у процесу идентификације, очувања и управљања културном баштином. Водећи светски научни часопис у области проучавања и заштите наслеђа *JSAH (Journal of the Society of Architectural Historians)* један од бројева (76, no. 4, December 2017) посветио је управо теми упо-

Сл. 3 Храм Клитумна (Андреа Манти).

требе дигиталних технологија у процесу документације наслеђа, чиме је указао на значајне промене које наша дисциплина доживљава.

Осмодневни програм летње школе осмишљен је тако да се кроз различите активности студентима приближи проблем дигиталне документације архитектонског наслеђа, укаже на драгоценост овог процеса као алата за изражавање квалитативности и аутентичности историјске грађевине, али и платформе за дељење и чување атрибута архитектонског наслеђа.

Програмом су биле обухваћене следеће теме и активности:

Културно наслеђе: теоријски и практични рад.

Ова тематска целина отворила је дискусију о основама очувања наслеђа, као и његовој валоризацији. Том приликом учесници су посетили Храм Клитумна¹¹, грађевину из VI века која је од 2011. под заштитом Унеска. Практичан рад тематски је посвећен управо овом храму и спроведен је кроз упознавање с основама посматрачког цртања као првог корака у процесу тумачења просторно обликоване и изграђене структуре, као и основе за интерпретацију структуре тродимензионалним приказом (Сл. 3).

Детектовање оштећења: теоријски и практични рад.

Друга тематска целина упознала је учеснике с техникама идентификације оштећења историјских грађевина, идентификацијом узрока, али и приступима статичкој санацији девастираних објеката. Ова тематска целина обухватила је обилазак земљотресом уништених градова 2016. године: Норчу (*Norcia*), родно место Светог Бенедикта, оснивача бенедиктинског монашког реда;

⁹ UNESCO, *Recommendations on the historic urban landscape*, Paris 2011, 4.

¹⁰ G. Amoruso, A. Manti, *A BIM for the identity of historic urban landscapes*, Disegnarecon, Vol. 9/n.16, L'Aquila 2016, 17.1–17.7.

¹¹ *Tempietto del Clitumno*.

Сл. 4 Норча – обилазак градилишта (Андреа Манти).

Кастелучо ди Норчу (*Castelluccio di Norcia*), насеље из XIII века које је у земљотресу 2016. године изгубило 60% своје изграђене структуре. Ова тематска целина је за студенте значила увод у тему дигиталне документације архитектонског наслеђа, односно значаја формирања електронске архиве као начина превентивне заштите изграђене структуре (Сл. 4).

Основе дигиталне документације: теоријски рад.

Трећа тематска целина учеснике је увела у тему дигиталне документације архитектонског наслеђа. Идентификована је методологија дигиталног документовања – кроз интерпретацију, систематизацију и тумачење метода које се користе: традиционално мерење, ласерско мерење, ласерско скенирање¹², дигитална фотограметрија¹³, BIM технологија¹⁴. Овом приликом студенти су имали могућност да се упознају с мерним инструментима и практичним радом предавача, чиме им је приближена потреба за интеграцијом различитих метода у циљу већег нивоа тачности и свеобухватне презентације архитектонског наслеђа (Сл. 5).

Основе дигиталне документације: практични рад.

Програм летње школе тематски је у целости посвећен проблему дигиталне документације. Прве три тематске целине имале су за циљ да учеснике уведу у тему и укажу им на неопходност примене овог процеса. Практични рад је осмишљен као рад у мањим групама, при чему је свака група, у зависности од својих интере-

Сл. 5 Рад у студију (Алесандра Тата).

совања и вештина, добила конкретан задатак. Задаци су се односили на примену неке од метода потребних у процесу дигиталне документације – посматрачко цртање, традиционално мерење, ласерско мерење, ласерско скенирање, фотограметрија, тродимензионално моделовање. Свака група имала је подршку једног од ментора. Сва снимања вршена су у самом Лизорију. Резултати ове целине били су посматрачки цртежи, технички цртежи, ортофото прикази, 3Д модели, 3Д „облак тачака“ (*point cloud*) (Сл. 6–9). С обзиром на то да је рад сваке групе имао удела у формирању коначног производа, дигиталног приказа Лизорија, комуникација међу групама била је неопходна. Ова тематска целина помогла је студентима да унапреде своје вештине, посебно у домену посматрачког цртања, али и стекну нове, првенствено упознајући се са софтверима потребним за формирање тродимензионалног модела (*Agisoft, Revit*). Такође, директним учешћем у процесу дигиталне документације Лизорија учесници су на најбољи начин могли да схвате важност интегрисаног истраживања, а све у циљу достизања што већег степена тачности тродимензионалног модела.

Дискусија и презентовање резултата.

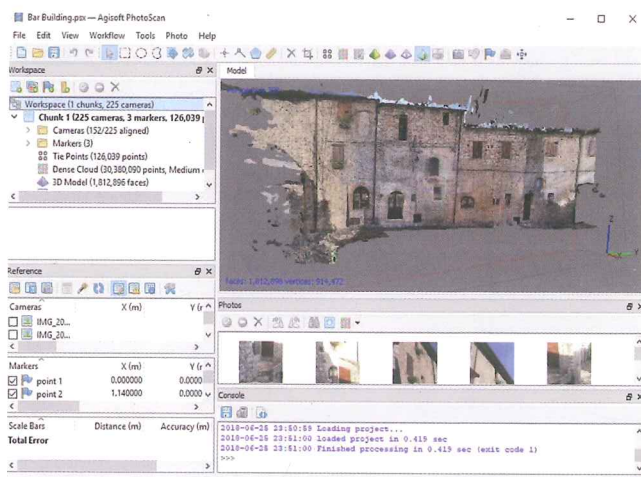
Након теоријског и практичног рада организован је студијски обилазак града Асизи (*Assisi*), родног места Св. Фрање Асишког, где су учесници у оквиру Интернационалне конференције „Културно наслеђе у пракси“¹⁵ одржане у Палати Бернабеи (*Palazzo Bernabei*) приказали резултате рада и план израде књиге „Код Лизориј“

¹² Више на: <https://historicengland.org.uk/images-books/publications/3d-laser-scanning-heritage/>

¹³ Више на: <https://historicengland.org.uk/images-books/publications/photogrammetric-applications-for-cultural-heritage/>

¹⁴ BIM (*Building Information Modeling*) је процес стварања пројектних задатака и управљања њима у току саме израде пројекта. Заснива се на комплетном моделовању објекта – свака измена у једном погледу значи промену и у осталима. BIM технологија омогућава унапређену продуктивност као последицу једноставне размене информација; повезивање и додавање кључних информација; скраћује време потребно за израду пројекта; смањује трошкове. Неки од софтвера који се базирају на BIM концепту су: *Revit, Tekla, ArchiCad, AutoSPRINK, CADPipe, Design Master Software, FireAcad...*

¹⁵ *International Open Conference „Cultural Heritage In Practice“*.

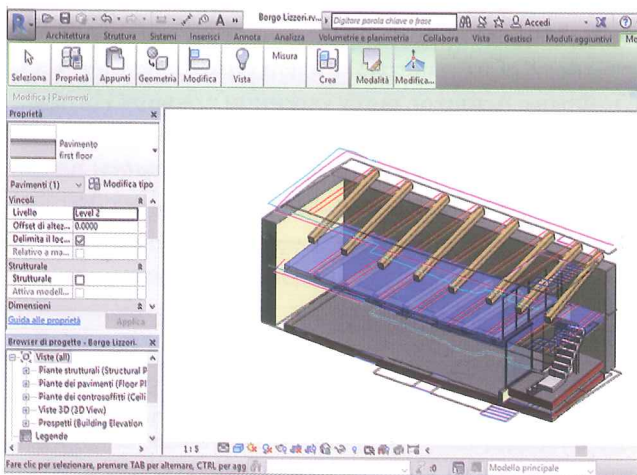

Сл. 6 Фотограметрија (Ана Контић).

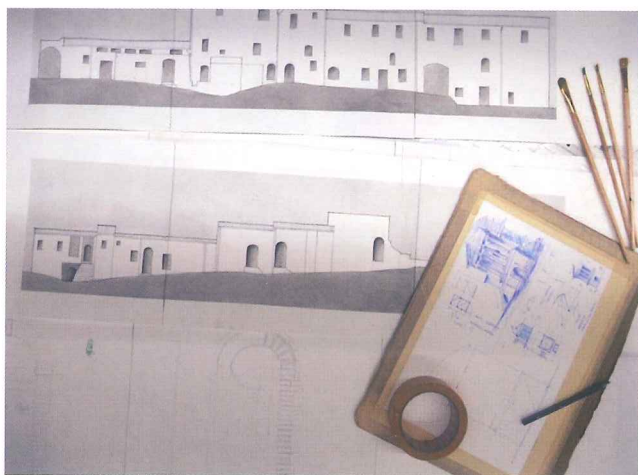
(Сл. 10), а затим стручно вођење кроз Базилику Светог Фрање Асишког (Светска баштина Унеска) и Базилику Свете Марије.

Комбинација индивидуалних задатака, рада у групи и непосредног рада с таторима пружила је учесницима програма јединствено теоријско и практично искуство, с пуно могућности за дискусију, критичко размишљање и учење током читавог програма. У практичном раду директно су примењена знања стечена током курса. Овом приликом студенти су не само стекли драгоцене вештине, већ им је на примеру Лизорија, вишеслојног и богатог историјског и архитектонског дела, указано на важност интегрисаног истраживања али и сарадње међу дисциплинама ради размене знања и покретања истраживачких питања. Визуелизација је пример сарадње историчара, архитеката, инжењера, и као таква отвара различита поља и аспекте истраживања и испитивања у циљу унапређења сазнања о важности и квалитету архитектонског наслеђа.

Поред наведених стручњака из области дигитализације и заштите наслеђа, допринос програму дали су и студенти докторских и мастер студија на универзитетима у Италији: Алесандра Тата (*Alessandra Tata*;

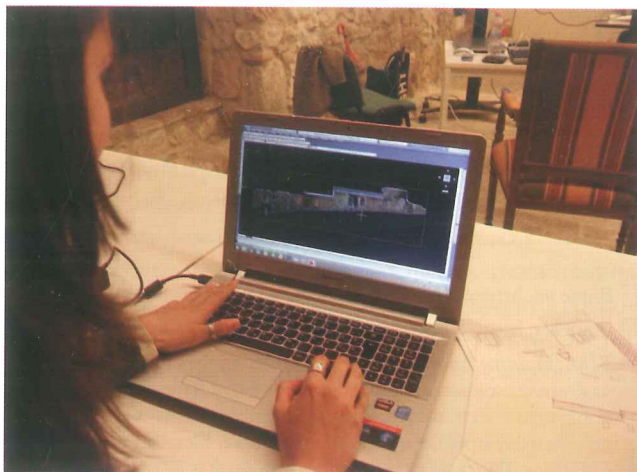
Сл. 8 Преклопљени подаци у HBIM (Ана Контић).

Сл. 7 Фронт применом акварел-технике (Матија Бертинели).

Università degli Studi dell'Aquila), Матија Бертинели и Марко Секарони (*Mattia Bertinelli, Marco Seccaroni; Università degli Studi di Perugia*), Полина Мироненко (*Polina Mironenko; Politecnico di Milano*). Програм је окупио студенте Техничког универзитета у Окланду с Новог Зеланда (*Unitec Institute of Technology, Auckland*), Универзитета у Вагенингену из Холандије (*Wageningen University & Research*) и Архитектонског факултета у Београду. Из наше земље су део ове међународне школе били студенти Архитектонског факултета: Јелена Степановић, Лидија Лукић и Ана Контић, као и Раде Мрљеш, архитекта и стручни сарадник Завода за заштиту споменика културе града Београда (Сл. 11).

Продукт међународног програма је у припреми и биће објављен у књизи „Код Лизори“ (*Lizori Pattern Book*) с намером да у будућности служи као модел за идентификацију и евидентирање просторних културно-историјских целина, уз формирање базе података о архитектонском и урбаном наслеђу. Пројекат дигитализације засеока Лизори има циљ да, с једне стране, представи готово непознато историјско наслеђе кроз мултимедијалну валоризацију и, с друге стране, постави алат за информисање за рестаурацију, одржавање и

Сл. 9 Изгледи (Матија Бертинели).

валоризацију. Формирањем сета умрежених података о просторним, конструкцијским и обликовним карактеристикама историјске грађевине ствара се платформа за истраживање и испитивање различитих приступа у циљу проналажења адекватног решења и интервенција.

Сл. 10 Конференција (Андреа Манти).

Овај пројекат је за ауторе значио увод у тему интегрисаног истраживања, дао основне смернице и вештине и, најважније, указао на важност сарадње различитих дисциплина и комбиновања знања и различитих аспеката посматрања историјских грађевина.

Сл. 11 Учесници и предавачи (Андреа Манти).

Ана Пејровић

4. МЕЂУНАРОДНА ЛЕТЊА ШКОЛА

„Улога институција културе у управљању и заштити историјских градова“
Лублин, Република Пољска, 22–29. јул 2018. године

Четврта међународна летња школа под називом „Улога институција културе у управљању и заштити историјских градова“ одржана је у Лублину, у Пољској, од 22. до 29. јула 2018. године, у организацији Пољске националне комисије за Унеско и у сарадњи с Лублинским музејом и Техничким универзитетом.

Учесници школе били су млади стручњаци из земаља централне и источне Европе: Пољске, Молдавије, Литваније, Летоније, Белорусије, Естоније, Хрватске, Грузије, Бугарске, Мађарске и Србије, заинтересовани за историјске споменике и област њихове заштите. Циљ је био да им се кроз различите примере прикажу начини презентације и управљање непокретним и покретним културним добрима.

Летња школа одвијала се у две сесије: кроз теоретски и практични рад.

Првог дана у преподневним часовима одржана су

два уводна предавања. Прво је професор Славомир Ратајски¹ говорио о улози и међусобној повезаности локалних заједница и институција у заштити наслеђа, а затим је уследило предавање професора Богуслава Шмигина² о менаџмент плану, тј. начину управљања историјским градовима.

Учесници Летње школе посетили су након предавања некадашњи производни комплекс пива „Перла“ у Лублину и упознали се с адекватним примером ревитализације индустријског наслеђа. Пивара је основана 1844. у некадашњем Манастиру реформираних очева у Лублину из 1660. године. Производња пива је 2001. измештена из објеката, а комплекс адаптиран у друге сврхе и добио нове функције. Ту су сада изложбене поставке некадашње производње пива, биоскоп на отвореном, хотелски садржаји, ресторан и др. (Сл. 1 и Сл. 2).

¹ Prof. Sławomir Ratajski, генерални секретар Националне комисије Унеска за Пољску.

² Bogusław Szmygin, професор на Техничком универзитету у Лублину и потпредседник Националне комисије ИКОМОС (ICOMOS) Пољска.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

7.025:061(497.11)

ГЛАСНИК Друштва конзерватора Србије /
за издавача Мирјана Ђекић. – 1978, бр.
1– . – Београд (Радослава Грујића 11) :
Друштво конзерватора Србије, 1978– (Београд :
Sapient). – 29 cm

Годишње

ISSN 0350-9656 = Гласник Друштва
конзерватора Србије
COBISS.SR-ID 15956482